

บทที่ 4 การดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึง ข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา ตลอดจนวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยโดยรวม ซึ่งจะศึกษาตามวัตถุประสงค์หลักของงานวิจัยนี้ คือ การศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยว สภาพการท่องเที่ยวและแนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม และการศึกษาทัศนคติของชาวสมุทรสงครามต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

ข้อมูลและแหล่งข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีข้อมูลและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. **ข้อมูลทุติยภูมิ** เป็นข้อมูลที่ค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา วารสาร รายงานการวิจัย และแผนที่จากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หอสมุดสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหิดล ห้องสมุดสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย (Asia Institute Technology : AIT) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมแผนที่ทหาร กรมโยธาธิการและผังเมือง กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมพัฒนาที่ดิน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Develop Research Institute : TDRI)

2. **ข้อมูลปฐมภูมิ** เป็นข้อมูลภาคสนาม เป็นข้อมูลที่ทำกรออกสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ชาวสมุทรสงคราม และข้อมูลที่ได้จากการออกสำรวจแหล่งท่องเที่ยวจริง

วิธีการดำเนินการวิจัย

4.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ศึกษาค้นคว้าข้อมูล ทฤษฎี และแนวความคิดพื้นฐานต่างๆ จาก เอกสาร ตำรา วารสาร และรายงานการวิจัย จากห้องสมุดและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.2 การศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยว สภาพการท่องเที่ยวและแนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

4.2.1 การศึกษาสภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

4.2.1.1 ศึกษาที่ตั้งและสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้เครื่องมือในการศึกษา เช่น แผนที่จังหวัดสมุทรสงคราม แผนที่ทางหลวงจังหวัดสมุทรสงคราม แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม เป็นต้น

ในการศึกษาที่ตั้งและสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวจะศึกษาถึงที่ตั้ง การคมนาคมและสภาพเส้นทาง ลักษณะและความสำคัญ สิ่งอำนวยความสะดวก ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ (รายละเอียดในภาคผนวก ค)

ส่วนการดำเนินการวิจัย ก็จะทำการศึกษาโดยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากห้องสมุดต่างๆของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและในจังหวัดสมุทรสงครามเอง

นอกจากนี้ยังทำการสำรวจภาคสนามโดยเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวจริงทุกแห่ง จำนวน 26 แห่ง เพื่อทำการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ของจังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้ระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก (Global Positioning System : GPS) เก็บข้อมูลตำแหน่งพิกัดของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งอย่างชัดเจน ซึ่งจะนำมาใช้ในการกำหนดจุดที่ตั้งในแผนที่ ตลอดจนสำรวจและเก็บข้อมูลสภาพทั่วไปและสภาพแวดล้อมทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การคมนาคม สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น เพื่อปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย และได้ทำการบันทึกภาพถ่ายของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งอีกด้วย ซึ่งใช้โปรแกรม Arcview ในการนำเสนอทั้งข้อมูลกราฟิกและข้อมูลลักษณะประจำ

แหล่งท่องเที่ยวที่จะทำการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ประเภท

1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ดอนหอยหลอด และป่าชายเลน
 2. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศาสนสถาน ได้แก่ อุทยานพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย วัดอัมพวันเจติยาราม วัดภูมรินทร์กุฎีทอง วัดเพชรสมุทรวรวิหาร (วัดบ้านแหลม) วัดบางกะพ้อม วัดจุฬามณี วัดเขายี่สาร วัดเจริณสุขารามวรวิหาร วัดบางกุ้ง วัดใหญ่ วัดอินทาราม วัดศรัทธาธรรม วัดบางแคน้อย วัดบางแคใหญ่ วัดป้อมแก้ว วัดปากน้ำแควอ้อม อาสนวิหารพระแม่บังเกิด อนุสรณ์สถานแผ่นดินสยามอิน-จัน และพิพิธภัณฑสถานเรือ
 3. แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรมของมนุษย์
- ประเภทสถานที่ ได้แก่ เต่าทำน้ำตาลจากมะพร้าว ตลาดน้ำท่าคา ตลาดน้ำบางน้อย บ้านเบญจรงค์ และออร์คิดฟาร์ม

ส่วนงานเทศกาลประเพณี ได้แก่ งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย งานวันลั่นจี้ งานนมัสการและสงฆ์น้ำหลวงพ่อด้านแหลม งานตะวันรอนที่ดอนหอยหลอด และงานประเพณีชักพระ

4.2.1.2 ดำเนินการทำความเข้าใจขอความอนุเคราะห์ข้อมูลดิจิทัล ของจังหวัดสมุทรสงคราม ตามหน่วยงานต่างๆ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นต้น (สำเนาจดหมายขอข้อมูลในภาคผนวก ข) เพื่อนำมาประกอบการศึกษาและใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน (ในที่นี้ใช้ข้อมูลของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมเป็นข้อมูลพื้นฐานในการทำแผนที่ เนื่องจากมีความเหมาะสมและทันสมัยที่สุด)

4.2.1.3 จัดทำแผนที่เพื่อแสดงให้เห็นถึงทำเลที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจนและการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยใช้ข้อมูลตำแหน่งพิกัดของแหล่งท่องเที่ยว ที่ได้มาจากการสำรวจด้วยระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก (Global Positioning System : GPS) นำมาใช้ในการกำหนดจุดที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวในแผนที่ โดยใช้โปรแกรม MGE ในการกำหนดระบบพิกัด ซึ่งจะอยู่ในรูปของ DGN File (เนื่องจาก โปรแกรม Arcview นั้น ไม่มีความสามารถในการป้อนข้อมูลเชิงพิกัด)

4.2.1.4 จากนั้นนำข้อมูลที่อยู่ในรูปของ DGN File เข้าใช้งานในโปรแกรม Arcview โดยจะต้องทำการแปลงรูปแบบเพื่อให้เหมาะสมกับการใช้งาน โดยทำการแปลงข้อมูล DGN File ให้อยู่ในรูปของ Shape File ก่อน เพื่อให้ได้ชั้นข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถนำข้อมูลลักษณะประจำ (Attribute Data) และภาพถ่ายมาเชื่อมโยงได้

4.2.1.5 ทำการเชื่อมโยงข้อมูลลักษณะประจำ (Attribute Data) และภาพถ่ายของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

4.2.1.6 นำระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) มาใช้ในการแสดงข้อมูลแผนที่ ทั้งข้อมูลกราฟิก (Graphic Data) และข้อมูลลักษณะประจำ (Attribute Data) โดยข้อมูลลักษณะประจำที่อยู่ในรูปของตารางจะประกอบด้วย ชื่อแหล่งท่องเที่ยว ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ค่าพิกัดทางภูมิศาสตร์ ที่ตั้ง การคมนาคม ลักษณะและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ รวมถึงภาพถ่ายของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งนี้ เพื่อให้ข้อมูลลักษณะประจำและภาพถ่ายของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆสามารถแสดงผลพร้อมแผนที่ได้อีกด้วย ซึ่งจะใช้โปรแกรม Arcview ในการดำเนินการ

4.2.2 การศึกษาสภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

ทำการศึกษาโดยศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากห้องสมุดต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และในจังหวัดสมุทรสงครามเอง และทำการสำรวจและสังเกตการณ์ในพื้นที่จริง

โดยสภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม จะกล่าวถึง 2 ประเด็นหลัก คือ

1. โครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภคและสาธารณบริการของการท่องเที่ยว ได้แก่ การคมนาคม การประปา การไฟฟ้า และการสื่อสาร
2. ความพร้อมของเมือง ได้แก่ การใช้ที่ดินในตัวเมือง ถนนและการขนส่งในเมือง โรงแรมและที่พักอื่นๆ ของนักท่องเที่ยว ภัตตาคาร ร้านอาหาร แหล่งบันเทิง และร้านขายของที่ระลึก ระบบกำจัดขยะมูลฝอย ระบบการระบายน้ำและการกำจัดน้ำเสีย คุณภาพสิ่งแวดล้อมในเมือง การรักษาความปลอดภัยในเมืองและการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย บริการด้านการเงิน บริการด้านการนำเที่ยวและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และบริการด้านสาธารณสุข

4.2.3 การศึกษาแนวโน้มนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

ข้อมูลที่เป็นเครื่องมือในการศึกษา เช่น แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสมุทรสงคราม แผนลงทุนของจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งได้จากห้องสมุดต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและในจังหวัดสมุทรสงครามเอง และทำการสำรวจและสังเกตการณ์ในพื้นที่จริง

แนวโน้มนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม จะแบ่งออกเป็น 3 ช่วง

1. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงครามในอดีต
2. การพัฒนาจังหวัด นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว และศักยภาพการลงทุนธุรกิจท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม ในช่วง พ.ศ.2537-2540
3. การพัฒนาจังหวัดและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงครามในปัจจุบัน

4.3 การศึกษาทัศนคติของชาวสมุทรสงครามต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

ศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 600 ชุด ออกสำรวจภาคสนาม สัมภาษณ์ประชาชนในท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาและมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตจังหวัดสมุทรสงคราม จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ แล้วจึงสรุปผล

4.3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมุ่งศึกษาทัศนคติของชาวสมุทรสงครามต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการสำรวจ

4.3.2 ประชากรเป้าหมาย

ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ ชาวสมุทรสงคราม หมายถึง ประชาชนในท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาและมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 204,406 คน (กรมการปกครอง, 2544) มีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 46,792 ครัวเรือน (กรมการปกครอง, 2544) จำแนกเป็นรายอำเภอ ได้แก่

อำเภอเมืองสมุทรสงคราม	25,915	ครัวเรือน
อำเภออัมพวา	12,587	ครัวเรือน
อำเภอบางคนที	8,290	ครัวเรือน
รวมทั้งสิ้น	46,792	ครัวเรือน

เนื่องจากในการเก็บข้อมูลภาคสนามใช้ระยะเวลาที่ค่อนข้างนาน ดังนั้นการเตรียมการสุ่มตัวอย่าง จึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลทางประชากรที่มี ณ ขณะนั้น ในที่นี้ คือ ข้อมูลทางประชากรของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ธันวาคม 2544

4.3.3 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม ใช้สูตรในการคำนวณขนาดตัวอย่าง (วิเชียร เกตุสิงห์, 2537) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวอย่างหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N คือ จำนวนหน่วยทั้งหมดหรือขนาดของประชากร

e คือ ความน่าจะเป็นของความผิดพลาดที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้

ในที่นี้ ใช้ ร้อยละ 5 ดังนั้น จะได้ค่า $e = 0.05$

เมื่อแทนค่าสูตร

$$\begin{aligned}
 n &= \frac{46,792}{1 + 46,792(0.05)^2} \\
 &= \frac{46,792}{117.98} \\
 &= 396.6 \approx 400 \text{ ครั้วเรือน}
 \end{aligned}$$

อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 600 ครั้วเรือน เพื่อการกระจายอย่างทั่วถึงของข้อมูล และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เพื่อให้การสุ่มตัวอย่างเป็นไปอย่างรอบคอบ ได้ตัวแทนที่ดีที่สุด และสามารถแทนทุกส่วนของประชากรได้ เพื่อให้ผลการวิจัยใกล้เคียงหรือเท่ากับการสำรวจจากประชากรโดยตรง โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่าง ดังนี้

1. ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) กล่าวคือ ทำการสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งตามอำเภอ เนื่องจากทั้ง 3 อำเภอ มีจำนวนครั้วเรือนไม่เท่ากัน ต้องทำการคำนวณสัดส่วนตัวอย่าง ในแต่ละอำเภอ

อำเภอเมืองสมุทรสงคราม มีครั้วเรือน 25,915 ครั้วเรือน

$$\frac{25,915 \times 600}{46,792} = 332.30 \approx 332 \text{ ครั้วเรือน}$$

อำเภออัมพวา มีครั้วเรือน 12,587 ครั้วเรือน

$$\frac{12,587 \times 600}{46,792} = 161.39 \approx 162 \text{ ครั้วเรือน}$$

อำเภอบางคนที มีครั้วเรือน 8,290 ครั้วเรือน

$$\frac{8,290 \times 600}{46,792} = 106.30 \approx 106 \text{ ครั้วเรือน}$$

2. ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) เพื่อให้ตัวอย่างมีโอกาสถูกเลือกเท่าๆกัน โดยใช้สูตรในการหาช่วงของการสุ่ม (Sampling Interval) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ดังนี้

$$k = \frac{N}{n}$$

เมื่อ N คือ ขนาดของประชากร

n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อแทนค่าสูตร

$$\begin{aligned} k &= \frac{46,792}{600} \\ &= 77.98 \approx 80 \end{aligned}$$

3. ทำการสุ่มครัวเรือน จำนวน 600 ครัวเรือน อย่างเป็นระบบ กล่าวคือ กำหนดเลขที่บ้านของแต่ละบ้านเป็นหน่วยในการสุ่ม อาศัยเลขที่บ้านต้นจาก บ้านเลขที่ 1 และข้ามไปคราวละ 80 หมายเลข (ตามช่วงการสุ่ม $k = 80$) จนครบจำนวน 600 ครัวเรือน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีการกระจายอย่างทั่วถึง และสามารถเป็นตัวแทนของครัวเรือนทั้งหมดได้

4.3.4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยภูมิหลังของชาวสมุทรสงคราม ได้แก่ พื้นที่อยู่อาศัย ปัจจุบันตามอำเภอ พื้นที่อยู่อาศัยตามเขตเทศบาล สถานภาพในครอบครัว เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ (ต่อเดือน) สถานภาพการสมรส จำนวนบุตร ขนาดการถือครองที่ดิน (ไร่) ระดับความคุ้นเคยกับแหล่งท่องเที่ยว จำนวนครั้งที่เคยไปเที่ยว การเดินทาง ความชอบในประเภทของแหล่งท่องเที่ยว และความคิดเห็นที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตัวแปรตาม คือ ทักษะคดีที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม ทักษะคดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม จะแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ทักษะคดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
2. ทักษะคดีต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คือ ทรัพยากรที่มีอยู่เดิมของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ลักษณะทางกายภาพ ทักษะกายภาพ
3. ทักษะคดีที่มีต่อสภาพแวดล้อมของการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น คือ ปัจจัยต่างๆ ที่มนุษย์เป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นรวมทั้งบริการเพื่อการท่องเที่ยว เช่น การเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ กิจกรรมการท่องเที่ยว

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยสามารถแจกแจงตามสมมติฐาน ได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ชาวสมุทรสงครามส่วนใหญ่มีทัศนคติไม่เห็นด้วยกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

สมมติฐานข้อที่ 2 ปัจจัยภูมิหลังของชาวสมุทรสงคราม มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยภูมิหลังของชาวสมุทรสงคราม

ตัวแปรตาม คือ ทัศนคติต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

4.3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire)

การสร้างแบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น โดยส่วนใหญ่จะสร้างจากแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (รายละเอียดในบทที่ 2) โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเป็นหลัก

แบบสอบถาม จะประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 43 ข้อ (รายละเอียดของแบบสอบถามในภาคผนวก ก) โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชาวสมุทรสงคราม (ข้อมูลปัจจัยภูมิหลัง)

ส่วนที่ 2 ทัศนคติต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชาวสมุทรสงคราม (ข้อมูลปัจจัยภูมิหลัง) จำนวน 17 ข้อ จะมีลักษณะคำถามแบบปลายปิด ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบได้เพียง 1 คำตอบ แต่บางข้อก็จะมีคำถามถึงเหตุผลในการตัดสินใจเลือก โดยข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับชาวสมุทรสงคราม จะพิจารณาจากปัจจัยภูมิหลังต่างๆ ได้แก่ พื้นที่อยู่อาศัยปัจจุบันตามอำเภอ พื้นที่อยู่อาศัยตามเขตเทศบาล สถานภาพในครอบครัว เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ (ต่อเดือน) สถานภาพการสมรส จำนวนบุตร ขนาดการถือครองที่ดิน (ไร่) ภูมิลำเนา ความคุ้นเคยกับแหล่งท่องเที่ยว จำนวนครั้งที่เคยไปเที่ยว การเดินทาง ความชอบในประเภทของแหล่งท่องเที่ยว และความคิดเห็นที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ส่วนที่ 2 ทักษะคิดต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 26 ข้อ

เนื่องจากนักวิชาการหลายท่านได้สร้างเทคนิค และวิธีการวัดทัศนคติไว้มากมาย สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการของลิเคอร์ต (Likert, 1976) ที่เรียกว่า Summated Ratings ทำโดยการสร้างแบบสอบถามขึ้น ประกอบด้วย ข้อความเชิงทัศนคติหลายๆ ข้อความให้ครอบคลุมหัวข้อที่จะศึกษา และมีคำตอบของแบบสอบถามให้เลือก 5 คำตอบ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ในส่วนการสร้างคำถามของทัศนคติต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม นั้น จะใช้คำถามปลายปิด ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบได้เพียง 1 คำตอบ โดยใช้แบบสอบถามลักษณะ ลิเคอร์ต สเกล (Likert Scales) มาประยุกต์ใช้

ทัศนคติต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม จะแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ทักษะคิดต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 10 ข้อ
2. ทักษะคิดต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 6 ข้อ
3. ทักษะคิดที่มีต่อสภาพแวดล้อมของการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 9 ข้อ

และประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยรวมในจังหวัดสมุทรสงคราม อีก 1 ข้อ

การทดสอบแบบสอบถาม

นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไปทำการทดสอบ (Pretest) กับประชาชนชาวสมุทรสงคราม จำนวน 60 ชุด โดยจำแนกเป็น อำเภอเมืองสมุทรสงคราม 20 ชุด อำเภออัมพวา 20 ชุด และอำเภอบางคนที 20 ชุด ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าว จะนำไปสัมภาษณ์ประชาชนชาวสมุทรสงครามในครัวเรือน ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างที่แท้จริงที่จะทำการเก็บข้อมูล เพื่อให้มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายที่จะทำการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อทดสอบว่าคำถามแต่ละข้อ แต่ละส่วนในแบบสอบถาม สามารถสื่อความหมายได้ตรงตามที่ผู้วิจัยต้องการหรือไม่ และเพื่อให้แน่ใจว่าข้อคำถามทุกข้อมีการใช้คำที่เหมาะสม มีความกระชับ ไม่กำกวม สามารถเข้าใจได้โดยง่าย และสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการจะวัดได้อย่างถูกต้อง

ในการทดสอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการสัมภาษณ์ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

ผลจากการทดสอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามยังมีความสับสนในการตอบคำถาม เช่น คำถามให้เลือกเพียง 1 ข้อ แต่ผู้ตอบแบบสอบถามก็เลือกตอบมาหลายข้อ และบางคนก็ยังไม่เข้าใจว่าจะเขียนเครื่องหมายลงไปตรงที่ใด และในบางข้อความอาจจะทำความเข้าใจยาก จำเป็นต้องปรับปรุงการใช้ภาษาให้เข้าใจง่ายมากขึ้น

การปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

นำผลที่ได้จากแบบสอบถามที่ผ่านการสัมภาษณ์ มาปรับปรุง แก้ไข ในด้านภาษา ให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ เพื่อให้แบบสอบถามเกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ดังนั้น จากการทดสอบแบบสอบถาม จึงทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักว่า เพื่อให้มีข้อผิดพลาดในการเก็บข้อมูลภาคสนามน้อยที่สุด ควรจะมีผู้อ่านคำถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามฟัง เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือก โดยที่ผู้อ่านจะเป็นคนเขียนเครื่องหมายลงในแบบสอบถาม ซึ่งจะสะดวก รวดเร็วและถูกต้องมากกว่าในการสอบถาม โดยเฉพาะในการเก็บข้อมูลครัวเรือนที่ค่อนข้างลำบากและมีอุปสรรคมาก อีกทั้งยังเป็นการลดปัญหา ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามขาดความรู้และความสามารถในการอ่านและการเขียนอีกด้วย

4.3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ศึกษา โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขให้ เกิดความสมบูรณ์แล้วนั้น เป็นเครื่องมือในการสัมภาษณ์ ชาวสมุทรสงคราม จำนวน 600 ชุด โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 27 ตุลาคม 2545 ถึง 19 กรกฎาคม 2546 รวมระยะเวลาประมาณ 9 เดือน

จะเห็นได้ว่า ใช้เวลาค่อนข้างนาน เนื่องจากในการเก็บข้อมูลมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น การเดินทางบางแห่งรถเข้าไม่ถึง ต้องเดินทางโดยเรือหรือเดินเท้า บางบ้านไปถึงแต่ไม่มีคนอยู่ บางบ้านมีบ้านเลขที่ แต่พอไปถึงก็รถถอนออกไปแล้วก็มี และชาวบ้านบางคนไม่ให้ความร่วมมือ เพราะไม่ไว้ใจ คิดว่ามาจากหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะในการสอบถามเรื่องรายได้นั้น จะไม่ค่อยให้ความร่วมมือนัก เพราะอาจจะกลัวผลกระทบในด้านการจัดเก็บภาษีเงินได้ จำเป็นต้องอาศัยคนในท้องถิ่นและองค์กรบริหารส่วนตำบลช่วยเจรจาทำความเข้าใจ แต่ต้องใช้องค์กรเก็บข้อมูลวิธีนี้ เพราะเป็นวิธีการที่ดีที่สุด เพื่อให้ได้ตัวแทนของประชากรที่แท้จริง

ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ชาวสมุทรสงครามนั้น จะมีผู้สอบถาม 3 คน และได้มีการตกลงทำความเข้าใจคำถามทุกข้อ และวิธีการสอบถามอย่างชัดเจน จะสอบถามโดยการอ่านคำถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามฟังและเลือกตอบคำถาม จากนั้นก็รับแบบสอบถามคืนทันที หลังจากผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามเสร็จ

หนึ่ง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วางแผนแบ่งเวลาขั้นตอนการทำงานไว้เป็นอย่างดี แต่เนื่องจากมีอุปสรรคดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ต้องทำงานอย่างกระชั้นและรัดกุมมากที่สุด เพื่อให้ได้ไม่มีผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของงานวิจัยมากนัก

4.3.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม SPSS Version 10 ซึ่งจะมี ขั้นตอนและสถิติที่ใช้ ดังนี้

4.3.7.1 นำแบบสอบถามมาสร้างคู่มือลงรหัส (Coding) เพื่อวิเคราะห์ประมวลผล

4.3.7.2 นำสถิติมาวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์เบื้องต้น ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ ค่าร้อยละและค่าฐานนิยม

ค่าร้อยละ จะใช้เพื่ออธิบายข้อมูลปัจจัยภูมิหลัง โดยนำเสนอข้อมูลเป็นตาราง ส่วนค่าฐานนิยม (Mode) จะใช้พิจารณาค่าของระดับทัศนคติที่มีความถี่สูงสุด โดยทำการแปลงข้อมูลทัศนคติ (Recode) จาก 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เป็น 3 ระดับ คือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ และไม่เห็นด้วย เพื่อให้สรุปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งพิจารณาจากค่าฐานนิยมได้ ดังนี้

ค่าฐานนิยม มีค่าเท่ากับ 1 มีทัศนคติไม่เห็นด้วย

ค่าฐานนิยม มีค่าเท่ากับ 2 มีทัศนคติไม่แน่ใจ

ค่าฐานนิยม มีค่าเท่ากับ 3 มีทัศนคติเห็นด้วย

2) การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) คือ ทำการทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-Square)

ซึ่งสูตรในการคำนวณ การทดสอบโดยใช้สถิติไคสแควร์ (X^2 - test) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546) มีดังนี้

$$X^2 = \sum \left(\frac{O - E}{E} \right)^2$$

เมื่อ X^2 คือ สัญลักษณ์ของไคสแควร์

\sum คือ สัญลักษณ์แสดงการรวมผล

O คือ ค่าเป็นจริง (Observed Values)

E คือ ค่าคาดหวัง (Expected Values)

ในงานวิจัยนี้ จะทำการทดสอบค่าไคสแควร์ (X^2 - test) โดยการทดสอบตัวแปรตัวเดียว เพื่อทดสอบความแตกต่างของระดับสัดส่วนทัศนคติ

และใช้ค่าไคสแควร์ (X^2 - test) เพื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยภูมิหลังของชาวสมุทรสงคราม กับตัวแปรตาม คือ ทัศนคติที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อพิสูจน์สมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยจะทำการแยกวิเคราะห์รายคู่ กล่าวคือ จะทดสอบปัจจัยภูมิหลังแต่ละตัวกับทัศนคติแต่ละทัศนคติ (เฉพาะทัศนคติที่มีระดับสัดส่วนความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน) ด้วยการพิจารณาการทดสอบค่าไคสแควร์ (X^2 -test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญ (Level of Significance) 0.05 และจะนำเสนอเฉพาะตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ไม่เกิน 0.05 ตัวแปรใดที่ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ กล่าวคือ มากกว่า หรือเท่ากับ 0.05 ก็จะไม่นำเสนอ

เมื่อเก็บข้อมูลมาได้เรียบร้อยแล้ว จะทำการตรวจสอบข้อมูล และคัดข้อมูลที่เสียออกไป จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล และนำไปประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS (Statistical Package for the Social Sciences) Version 10 เพื่อคำนวณค่าสถิติต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัย

4.3.8 การสรุปผล

หลังจากทำการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานแล้ว จึงทำการสรุปผลการวิจัย และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสงคราม